

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA**

N A C R T

**ZAKON O JEDINSTVENIM NAČELIMA I OKVIRU MATERIJALNE POTPORE
OSOBAMA SA INVALIDITETOM**

Sarajevo, ožujak 2014. godine

ZAKON O JEDINSTVENIM NAČELIMA I OKVIRU MATERIJALNE POTPORE OSOBAMA SA INVALIDITETOM

I TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

Ovim Zakonom uređuje se definicija osobe sa invaliditetom, jedinstvena načela , principi i okviri materijalne potpore osobama sa invaliditetom, jedinstveni institucionalni model za ocjenu stupnja invaliditeta ,temeljna prava materijalne potpore osoba sa invaliditetom , osnovica za ta prava , prihodovni cenzus i druga pitanja od značaja za jednak pristup materijalnoj potpori osoba sa invaliditetom , bez obzira na uzrok i okolnosti njegovog nastanka.

DEFINICIJA OSOBE SA INVALIDITETOM

Članak 2.

Osoba sa invaliditetom, u smislu ovog Zakona, je osoba kod koje postoje trajne promjene u zdravstvenom stanju, odnosno trajno oštećenje organizma koje je prouzrokovano bolešću (urođenom ili stečenom) ili povredom i koje se ne može otkloniti liječenjem ili mjerama medicinske zaštite , a koja je zbog takvog stanja onemogućena , pod jednakim uvjetima ravnopravno sa drugim osobama , sudjelovati u svim segmentima života.

Kod osoba kod kojih je do promjene u fiziološkom funkcioniranju organizma (ograničenje fizioloških i psihičkih sposobnosti)došlo uslijed prirodnog procesa starenja ne utvrđuje se invaliditet, a prava temeljem takvog stanja osobe mogu ostvariti po kantonalnim propisima.

Invaliditet, u smislu stavka 1. ovoga članka može biti:

- 1) mentalni (mentalna oboljenja),
- 2) intelektualni (smetnje u intelektualnom razvoju i funkcioniranju),
- 3) fizički (tjelesna oštećenja),
- 4) senzorni (čulna oštećenja)

Osobe sa invaliditetom iz stavka 1. ovog članka se ovim Zakonom tretiraju na jedinstveni način i imaju jednak pristup u ostvarivanju temeljnih prava materijalne potpore osoba sa invaliditetom ,bez obzira na uzrok i okolnosti njegovog nastanka :posljedica ratnih djelovanja-ratni vojni invalidi, civilne žrtve rata; posljedica bolesti

urođene ili stečene –neratni invaliditet ili invaliditet kao posljedica povrede na radu ili profesionalnog oboljenja.

JEDINSTVENA NAČELA

Članak 3.

Jedinstvena načela u smislu ovog Zakona su :

- nediskriminacija temeljem vrste i uzroka nastanka invaliditeta ; spolna, starosna , vjerska, rasna, nacionalna, te svaka druga po bilo kojoj drugoj osnovi ;
- dostupnost i jednak tretman u ostvarivanju prava osoba sa invaliditetom ;
- pristup informacijama i odgovarajuća komunikacija korisnika i pružatelja usluga ;
- uvažavanje dostojanstva osoba sa invaliditetom i afirmiranje njihovih potreba i mogućnosti ;
- razvijanje ambijenta za stvaranje jednakih mogućnosti za osobe sa invaliditetom , sa posebnim osvrtom na osobe sa težim oblicima invaliditeta ;
- osiguranje aktivne uloge, promocije i potpore za osobe sa invaliditetom;
- osnaživanje kapaciteta organizacija osoba sa invaliditetom za puno preuzimanje njihove uloge u partnerstvu sa drugim akterima planiranja razvoja društva na svim nivoima ;
- osiguranje uključivanja pitanja invaliditeta u sve razvojne dokumente u zemlji na svim nivoima organiziranja;
- osiguranje mjera, čijom bi provedbom bile stvorene mogućnosti za ravnopravno sudjelovanje osoba sa invaliditetom u području obrazovanja, pristupačnosti okoliša , usluga i informacija, zdravstvene zaštite i socijalne sigurnosti, zapošljavanja i samostalnog obiteljskog života, sporta i rekreacije, pristup kulturi, pravo na religiju i uključivanje u politički život.

Članak 4.

Primjena ovog Zakona je obvezujuća za sve organe i institucije svih nivoa vlasti na području Federacije Bosne i Hercegovine(u daljem tekstu Federacija).

Organi i institucije iz stavka 1. ovog članka , obvezni su ugraditi i razraditi temeljna načela i principe iz ovog Zakona u zakone koje provode, svako iz okvira svoje nadležnosti.

Pored prava utvrđenih ovim Zakonom organi i institucije u čijoj je nadležnosti zaštita i ostvarivanje prava osoba sa invaliditetom mogu svojim posebnim zakonima utvrditi i druga prava , koja će biti u funkciji unapređenja položaja osoba sa invaliditetom u društvu.

Propisima iz stavka 3. ovog članka ne mogu se izmijeniti temeljna prava materijalne zaštite osoba sa invaliditetom, utvrđena ovim zakonom, niti po vrsti niti po obimu .

JEDINSTVENI INSTITUCIONALNI MODEL ZA OCJENU STUPNJA INVALIDITETA

Članak 5.

Ocjena stupnja invaliditeta utvrđuje se na temelju jedinstvenih kriterija i procedura , bez obzira na uzrok i okolnosti nastanka invaliditeta .

Ocjenu iz stavka 1. ovog članka donosi Institut za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja (u daljem tekstu: Institut), na temelju jedinstvene Liste invaliditeta sačinjene sukladno definiciji invaliditeta iz članka 2. ovog Zakona.

Listu invaliditeta iz stavka 2. ovog članka donosi Upravni odbor Instituta, uz prethodno pribavljenu suglasnost Vlade Federacije Bosne i Hercegovine.(u daljem tekstu Vlada Federacije).

PRINCIPI I OKVIRI MATERIJALNE POTPORE OSOBAMA SA INVALIDITETOM

II PRAVA OSOBA SA INVALIDITETOM NA MATERIJALNU POTPORU

Članak 6.

Pravo na materijalnu potporu mogu ostvariti osobe sa invaliditetom , kod kojih je ocjenom medicinskog vještačenja zdravstvenog stanja Instituta utvrđen stupanj oštećenja organizma u visini od 60 % -100 %.

Podnositelj zahtjeva, za ostvarivanje prava na materijalnu potporu, je obvezan uz zahtjev priložiti konačan nalaz, ocjenu i mišljenje Instituta sačinjen sukladno stavku 1. članka 5. ovog Zakona .

Troškovi medicinskog vještačenja u prvostupanjskom i drugostupanjskom postupku u cjelosti padaju na teret podnositelja zahtjeva.

Članak 7.

Osoba sa invaliditetom sukladno ovom zakonu ima pravo na:

1) osobnu invalidninu,

- 2) dodatak za njegu i pomoć od drugog lica,
- 3) ortopedski dodatak

1. NAKNADA ZA OSOBNU INVALIDNINU

Članak 8.

Osobna invalidnina se utvrđuje u mjesečnom iznosu, prema utvrđenom stupnju oštećenja organizma.

Pravo na osobnu invalidninu može ostvariti samo osoba sa invaliditetom kod koje je, ocjenom Instituta utvrđeno trajno oštećenje organizma koje se ne može otkloniti liječenjem ili mjerama medicinske zaštite, u visini od najmanje 60%.

Izuzetno, pravo na osobnu invalidninu može ostvariti i osoba sa invaliditetom-dijete do navršene 15-te godine života kod kojeg ne postoji trajno oštećenje organizma, a za koje postoje izgledi da će se stanje poboljšati ili pogoršati primjenom bilo kojeg medicinskog sredstva ili metode.

Ocjena iz stavka 3. ovog članka donosi se privremeno sa utvrđenom obvezom kontrolnog pregleda, a nakon navršene 15-te godine života donijeti će se ocjena o trajnom oštećenju organizma.

Ocjena Instituta donosi se sukladno jedinstvenoj Listi invaliditeta iz članka 5. ovog Zakona.

Članak 9.

Radi ostvarenja prava na naknadu osobne invalidnine, osobe sa invaliditetom razvrstavaju se prema utvrđenom postotku oštećenja organizma u pet grupa i to:

- I grupa - osobe sa invaliditetom sa 100% oštećenja organizma,
- II grupa - osobe sa invaliditetom sa 90% oštećenja organizma
- III grupa - osobe sa invaliditetom sa 80% oštećenja organizma,
- IV grupa - osobe sa invaliditetom sa 70% oštećenja organizma,
- V grupa - osobe sa invaliditetom sa 60% oštećenja organizma

Mjesečni iznos novčane naknade za osobnu invalidninu određuje se u postotku od osnovice definirane u članku 14. ovog zakona i to:

Grupa	Postotak
I	30% od osnovice
II	20% od osnovice

III	10% od osnovice
IV	7% od osnovice
V	5% od osnovice

Pravo na naknadu osobne invalidnine, može ostvarivati osoba sa invaliditetom isključivo po jednom propisu.

2. DODATAK ZA NJEGU I POMOĆ OD DRUGOG LICA

Članak 10.

Radi ostvarivanja prava na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica, osobe sa invaliditetom razvrstavaju se u dvije grupe i to:

1. Prva grupa – osobe sa invaliditetom koje, prema ocjeni Instituta, ne mogu same, bez pomoći druge osobe, udovoljiti osnovnim životnim potrebama.
U prvu grupu spadaju osobe sa invaliditetom koje su zbog utvrđenog oštećenja organizma trajno vezane za postelju ili invalidska kolica i osobe bez oba gornja ekstremiteta, a koje se zbog takvog stanja ne mogu samostalno kretati u stanu i izvan stana, uzimati hranu, oblačiti se i svlačiti, održavati ličnu higijenu i obavljati druge osnovne fiziološke potrebe ,kao i slijepe osobe čiji je ostatak vida na oba oka ispod 0,05 sa korekcijom
2. Druga grupa – osobe sa invaliditetom koje, prema ocjeni Instituta, ne mogu potpuno udovoljiti svojim bitnim životnim potrebama.
U drugu grupu spadaju osobe sa invaliditetom koje se ne mogu samostalno bez pomoći druge osobe kretati izvan stana ; osobe sa mentalnim i intelektualnim invaliditetom koje zahtijevaju trajni podstrek i nadzor drugog lica u cilju zadovoljavanja nekih bitnih životnih potreba .

Članak 11.

Mjesečni iznos dodatka za njegu i pomoć od drugog lica određuje se u postotku od osnovice iz članka 14. ovog zakona i to:

- I grupa	100% od osnovice
- II grupa	50% od osnovice

Pravo na dodatak za njegu i pomoć od druge osobe ne može ostvariti osoba sa invaliditetom smještena na cjelodnevni boravak u ustanovu socijalne zaštite ukoliko troškovi smještaja, u cijelosti ili djelimično, padaju na teret općinskog, odnosno kantonalnog Proračuna.

Osoba sa invaliditetom koja je smještena u ustanovu socijalne zaštite može, uz ispunjenje svih ostalih uvjeta predviđenih ovim zakonom, ostvariti pravo na dodatak za

njegu i pomoć od druge osobe ukoliko on ili članovi njegove obitelji u cijelosti snose troškove smještaja u ustanovu.“

Pravo na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica može ostvarivati osoba sa invaliditetom isključivo po jednom propisu.

3. NAKNADA ZA ORTOPEDSKI DODATAK

Članak 12.

Naknadu za ortopedski dodatak može ostvariti osoba kod koje je, sukladno ocjeni Instituta, došlo do amputacije najmanje jednog ekstremiteta ili teškog oštećenja funkcije ekstremiteta, slijepa osoba kao i osoba sa enukleacijom jednog oka, te osoba sa oštećenjem sluha koja koristi slušni aparat.

Ortopedski dodatak određuje se u mjesečnom iznosu u visini od 7% od osnovice iz članka 14. ovog zakona.

Pravo na ortopedski dodatak može ostvarivati osoba sa invaliditetom isključivo po jednom propisu.

Članak 13.

Prava osoba sa invaliditetom na materijalnu potporu sukladno članku 7. ovog Zakona su lična i neprenosiva i prestaju smrću stranke.

U slučaju smrti korisnika prava zakonski nasljednici, srodnici i punomoćnici obvezni su u roku od 15 dana od dana smrti obavijestiti nadležni organ, koji je rješavao o pravu umrlog podnositelja zahtjeva-korisnika prava o činjenici smrti .

Ukoliko osobe iz stavka 2. ovoga članka u navedenom roku ne prijave činjenicu smrti protiv istih će biti pokrenuti postupci radi utvrđivanja njihove odgovornosti i povrata neopravdano isplaćenih sredstava , a što će organi i institucije iz članka 4. ovoga Zakona detaljnije regulirati svojim posebnim zakonima , svatko iz okvira svoje nadležnosti.

Osobe sa invaliditetom-korisnici prava sukladno ovom Zakonu , podliježu obveznoj šestomjesečnoj provjeri uvjeta za daljim korištenjem prava iz stavka 1. ovog članka kao i uvjeta iz članka 15. ovog Zakona .

III OSNOVICA ZA OBRAČUN I PRIHODOVNI CENZUS

Članak 14.

Osnovica za određivanje mjesečnih novčanih primanja, prema ovom Zakonu, iznosi 274,00 KM.

Osnovica iz stavka 1. ovog članka usklađivat će se jednom godišnje sukladno stopi inflacije za prethodnu godinu, a prema podacima Federalnog zavoda za statistiku i visini raspoloživih sredstava osiguranih u federalnom i kantonalnim proračunima.

Odluku o usklađivanju osnovice donosi Vlada Federacije, najkasnije do 31.03. za tekuću godinu.

Isplate mjesečnih novčanih primanja vršit će se iz Proračuna Federacije i kantonalnih proračuna na temelju planiranih sredstava za tekuću proračunsku godinu.

Ukoliko planirana proračunska sredstva za tekuću godinu budu nedostatna, raspoloživa sredstva dijele se iznosom potrebnim za isplatu i određuje koeficijent za mjesečna davanja, koji ostaje na snazi do rebalansa ili usvajanja novog Proračuna.

Odluku o visini koeficijenta iz stavka 5. ovoga članka donosi Vlada Federacije na prijedlog nadležnog ministarstva.

Isplate mjesečnih novčanih primanja izvršene na način utvrđen stavkom 4. i 5. ovog članka smatraju se konačnim.

U slučaju izmjene visine koeficijenta, korisnicima prava se neće izdavati nova rješenja.

Članak 15.

Naknadu na osobnu invalidninu ne može ostvariti osoba sa invaliditetom čiji ukupni mjesečni prihod po članu domaćinstva prelazi iznos od 274,00 KM. (prihodovni cenzus).

Pod članom domaćinstva u smislu ovog Zakona smatra se: bračni, odnosno vanbračni drug, dijete (bračno, vanbračno, usvojeno, pastorče i dijete bez roditelja uzeto na izdržavanje), otac, majka, maćeha, poočim, djed i baba-nana (po ocu i po majci), ukoliko sa podnosiocem zahtjeva žive u zajedničkom domaćinstvu.

Članak 16.

Pod ukupnim prihodom u smislu članka 15. ovog zakona podrazumijevaju se:

- plaće i druga primanja iz radnog odnosa;
- starosne, invalidske i porodične mirovine, kao i mirovine ostvarene u inozemstvu.

Članak 17.

Prihodovni cenzus neće se primjenjivati kod ostvarivanja prava na naknadu za njegu i pomoć od drugog lica i ortopedski dodatak.

IV PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 18.

Svi organi i institucije u Federaciji u čijoj nadležnosti je zaštita osoba sa invaliditetom i pitanja od značaja za položaj osoba sa invaliditetom su dužne da u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona ,usklađe svoje zakone i donesu nedostajuće propise , u koje će ugraditi jedinstvena načela koja su u funkciji izjednačavanja potreba i mogućnosti osoba sa invaliditetom , te principe materijalne potpore osoba sa invaliditetom ,u kojima će regulirati rokove i načine njihove praktične provedbe.

Članak 19.

Postojeću Listu invaliditeta Institut je dužan u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona uskladiti sa odredbama ovog Zakona.

Članak 20.

Osobe sa invaliditetom, koje su do dana stupanja na snagu ovog Zakona ostvarile prava na materijalnu potporu predviđena ovim Zakonom po drugom propisu , a kod kojih ocjena medicinskog vještačenja zdravstvenog stanja nije donesena po Listi invaliditeta , obvezni su obaviti ponovno medicinsko vještačenje sukladno Listi invaliditeta i odredbama ovog Zakona, kao i prezentirati dokaz o ispunjavanju uvjeta iz članka 15. ovog Zakona (dokaz o prihodovnom cenzusu).

Provjeru zdravstvenog stanja sukladno stavku 1. ovoga članka izvršit će nadležni organi po službenoj dužnosti ,svako iz okvira svoje nadležnosti, a najkasnije u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Protekom roka iz stavka 2. ovog članka , svim korisnicima prava , koji su prava ostvarili po propisima koji su bili na snazi do dana stupanja na snagu ovog Zakona , a kod kojih ne bude obavljena provjera po Listi invaliditeta ,prestaje isplata

naknada za priznata prava , a o njihovim pravima na dalje korištenje ili pak o prestanku ranije priznatih prava odlučit će nadležni organ posebnim rješenjem , a nakon obavljene provjere zdravstvenog stanja.

Troškovi provjere iz stavka 2. ovog članka padaju na teret federalnog odnosno kantonalnih proračuna.

Članak 21.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije .

OBRAZLOŽENJE

I-PRAVNI TEMELJ ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni temelj za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbama članka III.2.e/, u vezi sa člankom III.3.(3). Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, kojim je utvrđeno da, federalna vlast ima pravo utvrđivati politiku i donositi zakone koji se tiču socijalne politike.

Prema odredbama članka III.2.e/ i članka III.3./1/ i /2/ Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, federalna vlast i kantoni su zajednički nadležni za socijalnu politiku /u koju oblast spada i zaštita osoba sa invaliditetom/. Tu nadležnost ostvaruju zajednički ili odvojeno, ili od strane kantona koordinirano od federalne vlasti. U pogledu ovih nadležnosti kantoni i federalna vlast dogovaraju se na trajnoj osnovi.

Kantoni u ovoj oblasti imaju pravo utvrđivati politiku i provoditi zakone (članak III.3.(4)), kao i provoditi socijalnu politiku i uspostavljati službe socijalne zaštite (članak III.4.j)).

Prema odredbama članka IV.A.20./1/d/ Ustava Federacije Bosne i Hercegovine pored ostalih nadležnosti utvrđenih Ustavom, Parlament Federacije nadležan je za donošenje zakona o vršenju funkcija federalne vlasti.

II –RAZLOZI ZA DONOŠENJE OVOG ZAKONA

Na području Federacije Bosne i Hercegovine je prisutna konstantna diskriminacija osoba sa invaliditetom , te mjere koje su se do sada poduzimale za njenu eliminaciju nisu dale konkretne rezultate. Prema relevantnim međunarodnim instrumentima i Zakonu o zabrani diskriminacije, nejednakost u razini pomoći i kriteriji za ostvarivanjem prava na pomoć korisnika, na temelju njihovog statusa, u ovisnosti od uzroka nastanka invaliditeta predstavlja izravnu diskriminaciju , a koja se nažalost primjenjuje u postupcima ostvarivanja prava .

Također napominjemo, da je po pitanju diskriminacije pred Ustavnim sudom BiH , od strane korisnika prava pokrenut postupak ustavnosti članka 18. d. Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obitelji sa djecom , upravo zbog diskriminacije. („ Službene novine FBiH „, br. 14/09) koji glasi : Osobe sa invaliditetom , koji je nastao nakon 65 godine života, a kod kojih je sukladno mišljenju Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja utvrđena potreba za korištenjem prava na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica ovo pravo ostvaruju sukladno propisima kantona. Intencija predlagatelja Zakona je da se po prvi put razdvoji stanje bolesti od invaliditeta , te obzirom da je oblast socijalne zaštite Ustavom stvar podijeljene nadležnosti između Federacije i kantona, da se dio isplata vrati na kantonalni nivo, čija je nadležnost to i bila do usvajanja ovog Zakona .

Ustavni sud je donio Odluku o dopustivosti i meritumu, kojom se utvrđuje da je odredba članka 18. d. spomenutog Zakona neustavna.. Istom Odlukom je naloženo

Parlamentu FBiH da najkasnije u roku od šest mjeseci uskladi spornu odredbu Zakona sa Ustavom i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda , kao rezultat konačnosti i principa obveznosti presude.

Zbog neizvršenja navedene Odluke Ustavni sud Bosne i Hercegovine je dana 23.12.2013. godine donio rješenje kojim je utvrđeno da spomenuta odredba članka 18. d, stavak 4. prestaje da važi narednog dana od dana objavljivanja u Službenom glasniku Bosne i Hercegovine, te je sukladno tome navedena odredba prestala da važi dana 22.01.2014. godine.

Člankom 10. ovog Zakona je ova obveza ispoštovana.

U ovisnosti od propisa koji pružaju podršku osobama sa invaliditetom, osobe sa invaliditetom se kategoriziraju po različitim grupama po stupnju oštećenja organizma u visini od 20%-100 % po propisima o ratnim vojnim invalidima; 90 % i 100 % po Zakonu o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obitelji sa djecom – „neratni invalidi „ od 60%-100 % za civilne žrtve rata; te 30 % po propisima mirovinsko-invalidskog osiguranja .

Medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja se obavlja za različite kategorije osoba sa invaliditetom po različitim propisima. Iako je od strane Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja donesena jedinstvena Lista invaliditeta, ona se primjenjuje za ocjenu samo „ neratnih invalida „ još uvijek isključivo po medicinskom modelu , dok se za ostale osobe sa invaliditetom prilikom donošenja ocjene medicinskog vještačenja zdravstvenog stanja koriste liste za ocjenu ratnih vojnih invalida (RVI i CŽR) također po medicinskom modelu . Za osobe sa invaliditetom ,koji je nastao uslijed profesionalnog oboljenja ili pak povrede na radu koriste se propisi o mirovinskom i invalidskom osiguranju , po kojima se cijeni preostala radna sposobnost.

Velike su razlike visine novčanih naknada za priznata prava raznim kategorijama osoba sa invaliditetom npr. osoba sa invaliditetom I grupe RVI prima naknade 1.845,00 KM, ista kategorija civilnih žrtava rata u iznosu od 1.161,00 KM, a za neratne u iznosu 403,00 KM.

Parlament Federacije Bosne i Hercegovine je u tom smislu donio Zaključak da se svi zakoni , koji tretiraju pitanja invaliditeta i koji su od značaja za osobe sa invaliditetom ubuduće donose sukladno UN Konvenciji o pravima osoba sa invaliditetom i drugim dokumentima relevantnim za oblast invalidnosti. Isto tako naloženo je nadležnom ministarstvu rada i socijalne politike ,ministarstvu za pitanja branitelja i RVI, ministarstvu financija i NVO da pokrenu međusektorske aktivnosti iznalaženja modela zaštite osoba sa invaliditetom na principu nediskriminacije temeljem nastanka invaliditeta, te da se naknade na temelju invaliditeta izjednače, a da se utemelji novi oblik prava za ratne zasluge za branitelje i za stradanja u ratu za civilne žrtve rata.

Principi nediskriminacije su utemeljeni i u međunarodnim dokumentima koje je Bosna i Hercegovina ratificirala, te samim tim preuzela obvezu da se u procesu

evropskih integracija, a prilikom donošenja propisa iz te oblasti ,temeljna načela i principi iz tih dokumenata ugrade u njihove tekstove:

UN Standardna pravila za izjednačavanje mogućnosti osoba sa invaliditetom. Ovaj dokument je rezultirao povećanim senzibilitetom za probleme invaliditeta i osnažio pokret osoba sa invaliditetom, ali nije doveo do značajno boljeg položaja osoba sa invaliditetom u društvu.

Politika u oblasti invalidnosti –Ovaj dokument se opredijelio za novi pristup u oblasti invalidnosti , utemeljen na ljudskim pravima i socijalnom modelu, što predstavlja sveobuhvatni pogled na pitanja invaliditeta, kreiranje i primjenu rješenja za osobe sa invaliditetom na razini zajednice u multisektoralnom pristupu i uz učešće svih relevantnih aktera ;

Strategija za izjednačavanje mogućnosti za osobe sa invaliditetom 2011-2015. godine. U ovu Strategiju su uključene sve oblasti od značaja za ravnopravan položaj osoba sa invaliditetom u društvu.

Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom, koja je od strane BiH usvojena , a njena opća načela trebala bi biti smjernice djelovanja u svim oblastima od značaja za osobe sa invaliditetom ;

Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, koju je BiH potpisala je instrument kojim se jamči zabrana diskriminacije na bilo kom temelju, što se odnosi i na osobe sa invaliditetom ;

Akcioni plan Vijeća Europe za promoviranje prava i punog sudjelovanja osoba sa invaliditetom u društvu, koji sadrži temeljne smjernice za unapređenje osoba sa invaliditetom u javnom životu, i koje smjernice su ugrađene u Strategiju za izjednačavanje mogućnosti osoba sa invaliditetom .

Bosna i Hercegovina kao država koja teži članstvu u Europsku uniju i na putu je evropskih integracija ima obvezu da svi njeni zakonodavni i izvršni organi vlasti moraju uskladiti svoje djelovanje sa standardima koji važe u zemljama Europske unije, posebice u oblasti , zaštite i podrške osoba sa invaliditetom , te trebaju prilagoditi svoje zakonodavstvo pravnoj stečevini Europske unije.

Iz naprijed navedenog smatramo da je prioritetno donijeti ovaj Zakon, kao prvi korak ka izjednačavanju osoba sa invaliditetom, barem u pogledu izjednačavanja okvira i načela materijalne potpore osoba sa invaliditetom, visine novčanih naknada za ostvarena prava bez obzira na uzrok nastanka invaliditeta ,dok se ne steknu uvjeti da se sustav socijalne zaštite usmjeri u pravcu punog priznavanja prava i mogućnosti osoba sa invaliditetom s ciljem osiguravanja podrške za izjednačavanje mogućnosti i istodobno razvijanje vještina i spremnosti za puno sudjelovanje u svim segmentima društva.

III OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH PRAVNIH RJEŠENJA

Članak 1.

Ovim člankom, a i samim Zakonom, se na jedan nov način pristupa uređenju ostvarivanja temeljnih prava materijalne potpore za sve osobe sa invaliditetom bez obzira na uzrok njegovog nastanka.(invaliditet kao posljedica ratnog djelovanja i ratnih okolnosti; invaliditet kao posljedica bolesti urođene ili stečene i invaliditet kao posljedica povrede na radu ili profesionalnog oboljenja).

Članak 2.

Ovim člankom se definira pojam osobe sa invaliditetom, koji je približen definiciji osobe sa invaliditetom iz članka 1. stavak 2. Konvencije UN-a o pravima osoba sa invaliditetom.

Članak 3.

Ovim člankom su precizirana jedinstvena načela , koja se odnose na sve organe i institucije na području Federacije Bosne i Hercegovine .

Članak 4.

Radi ostvarenja cilja zbog kojeg se ovaj Zakon i donosi, u ovom članku je utvrđena obveza svih organa i institucija sa područja Federacije Bosne i Hercegovine , da svako iz okvira svoje nadležnosti, u svojim posebnim zakonima, a u ovisnosti od djelatnosti, ugradi i razradi temeljna načela utvrđena ovim Zakonom , te da predvide i druga specifična prava koja mogu ostvariti osobe sa invaliditetom, a koja će biti u funkciji njihove zaštite i stvaranja mogućnosti za njihov bolji položaj u društvu.

Članak 5.

Ocjena svih osoba sa invaliditetom se vrši na temelju Liste invaliditeta, kako bi se izbjegle ocjene medicinskog vještačenja zdravstvenog stanja po različitim aktima i kriterijima, što je do sada direktno vodilo u diskriminaciju, a za posljedicu imalo da se za isti stupanj oštećenja organizma primale različite visine naknada za ista prava .

Članak 6.- Članak 13.

Ovim člancima su predviđena temeljna prava na materijalnu potporu svih osoba sa invaliditetom sa oštećenjem organizma u visini od 60%-100 %, koja će se ostvarivati na jednak način i pod jednakim uvjetima, bez obzira na uzrok nastanka invaliditeta.

Također je onemogućeno da se prava utvrđena ovim Zakonom ne mogu posebnim zakonima mijenjati niti po vrsti, niti po obimu, a organima i institucijama u čijoj je nadležnosti zaštita osoba sa invaliditetom ostavljena je mogućnost da posebnim zakonima, svako iz okvira svoje nadležnosti mogu utvrditi i druga prava, koja će biti u funkciji zaštite osoba sa invaliditetom.

Utvrđena je i jedinstvena osnovica za određivanje mjesečnih novčanih primanja za pojedina prava u nominalnom iznosu od 274,00 KM, što predstavlja 80 % od najniže cijene rada utvrđene općim kolektivnim ugovorom, kao i način njenog usklađivanja.

Članak 14.- Članak 15.

U ovom članku se po prvi put, kao uvjet za ostvarenje prava na materijalnu potporu uvodi prihodovni cenzus po članu porodičnog domaćinstva koji je utvrđen u visini osnovice, a čijom primjenom osobe sa invaliditetom ostvaruju svoja prava u ovisnosti od visine ukupnih prihoda po članu domaćinstva.

Članak 16.

Ovim člankom je predviđena obveza svim institucijama, u čijoj je nadležnosti zaštita osoba sa invaliditetom i pitanja od značaja za položaj osoba sa invaliditetom, da u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona, usklade svoje zakone sa temeljnim principima i načelima sadržanim u ovom zakonu. Nakon usuglašavanja, a prilikom ostvarivanja prava biti će postignut cilj eliminiranja diskriminacije između osoba sa invaliditetom u pogledu temeljnih prava materijalne potpore i visine njihovih naknada, jer će biti izjednačene za sve osobe sa invaliditetom, bez obzira na uzrok njegovog nastanka.

IV SREDSTVA ZA DONOŠENJE OVOG ZAKONA

Usvajanje i objava ovog Zakona neće dodatno opteretiti federalni i kantonalne Proračune, niti će postojati potreba za dodatnim izdvajanjem novčanih sredstava.

Po usvajanju će se vršiti usklađivanje posebnih propisa, kojima se pruža zaštita osobama sa invaliditetom iz oblasti mirovinskog i invalidskog osiguranja, propisa o civilnim žrtvama rata, „neratnim invalidima“, te propisa o braniteljskoj populaciji.

Nakon usklađivanja sa ovim Zakonom, nadležni organi će u zakonske procedure uputiti svoje propise, te naznačiti visinu novčanih sredstava koja su potrebna za provedbu usuglašanih zakona.

Federalno ministarstvo rada i socijalne politike usklađivati će Zakon o civilnim žrtvama rata i Zakon o pravima neratnih invalida, a Federalno ministarstvo za pitanja branitelja iz domovinskog rata biti će u obvezi uskladiti Zakon o pravima ratnih vojnih invalida i članova obitelji poginulih branitelja.

Zakoni o pravima braniteljske populacije i Zakon o pravima civilnih žrtava rata neće iziskivati dodatna financijska sredstva, jer će se u postojećoj masi novca izvršiti zakonska prilagodba u smislu izjednačavanja svih osoba sa invaliditetom na temelju

invaliditeta , a preostali dio sredstava korisnici će uživati kroz novoustanovljeno pravo (dodatak za stradanje u ratu ili slično).

Efekti primjene prihodovnog cenzusa na pravo na ličnu invalidninu za ove dvije skupine korisnika iznositi će cca 12.000.000,00 KM umanjenja proračunskog izdvajanja na razini godine.

Što se tiče Zakona o pravima neratnih invalida, u obvezi je vraćanje u pravo osoba sa 60 %; 70 % i 80 % invaliditeta, te po Odluci Ustavnog Suda Bosne i Hercegovine osoba starijih od 65 godina sa pravom na dodatak za njegu i pomoć od druge osobe, što će na godišnjoj razini uz primjenu prihodovnog cenzusa koštati cca 45. 000.000.00 KM.

Znači ukupno usklađivanje zakonodavstva za korisnike prava iz braniteljske populacije, civilnih žrtava rata i neratnih invalida kada se za dvije godine od usvajanja ovog Zakona potpuno provede, zahtjevati će iz Proračuna Federacije Bosne i Hercegovine dodatna sredstva od 33.000.000,00 KM godišnje.

Ovakvim usklađivanjem potpuno bi se ispoštivale obveze izjednačavanja prava na temelju invaliditeta za sve osobe sa invaliditetom u Federaciji Bosne i Hercegovine, a što je i obveza koja proizilazi iz čina ratificiranja UN Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom .

.